

Szkolenie z zakresu Systemów Sygnalizacji Pożarowej

CNBOP – BOSCH, Józefów

Ćwiczenia projektowe

st.bryg.dr inż. Waldemar WNEK
SZKOŁA GŁÓWNA SŁUŻBY POŻARNICZEJ
ZAKŁAD TECHNICZNYCH SYSTEMÓW ZABEZPIECZEŃ

Przykładowa zawartość projektu wykonawczego instalacji sygnalizacji pożarowej

1. KARTA TYTUŁOWA

- **Nazwa i adres obiektu**
- **Inwestor**
- **Nazwa projektu**
- **Nazwisko i imię projektanta. Nazwa jednostki projektowej.**

Przykładowa zawartość projektu wykonawczego instalacji sygnalizacji pożarowej

2. SPIS ZAWARTOŚCI

3. CZĘŚĆ OGÓLNA

3.1 Podstawa wykonania i zakres projektu

3.2 Przepisy, normy i wytyczne

3.3 Charakterystyka budowlano-instalacyjna

obiektu

- ogólna**

- pożarowa**

Przykładowa zawartość projektu wykonawczego instalacji sygnalizacji pożarowej

4. OPIS TECHNICZNY INSTALACJI SYGNALIZACJI POŻAROWEJ

4.1 Opis przyjętej ochrony

4.2 Opis przestrzeni przewidzianych do ochrony (pomieszczenia, przestrzenie międzysufitowe, przewody wentylacyjne, itp.)

4.3 Opis techniczny przyjętego systemu (centrala, czujki, elementy sterujące, sygnalizatory alarmowe itp.) oraz podstawowe dane techniczne – m.in. adresowalność, rodzaj i ilość linii dozorowych, warianty alarmowania, przyjęte czasy trwania alarmów

4.4 Uzasadnienie doboru czujek ze względu na przewidywany scenariusz powstania, rozwinięcia się pożaru oraz warunki otoczenia i geometrię chronionych przestrzeni

Przykładowa zawartość projektu wykonawczego instalacji sygnalizacji pożarowej

4.5 Specyfikacja urządzeń i głównych materiałów instalacyjnych

4.6 Opis prowadzenia linii dozorowych oraz sprawdzenie rezystancji najdłuższej linii, pojemności, prądu pobieranego przez najbardziej obciążoną linię dozorową

4.7 Zasilanie w energię elektryczną, obliczenia i dobór baterii akumulatorów

4.8 Dobór i rozmieszczenie sygnalizatorów akustycznych

4.9 Warunki lokalizacji centrali sygnalizacji pożarowej

5. Opis współdziałania instalacji z innymi instalacjami przeciwpożarowymi i użytkowymi. Algorytmy współdziałania (tablice/matryce sterowań).

Przykładowa zawartość projektu wykonawczego instalacji sygnalizacji pożarowej

6. Wskazówki montażowe

7. UWAGI KOŃCOWE (ODBIÓR, ZASADY KONSERWACJI)

8. CZĘŚĆ GRAFICZNA

8.1 Schemat ideowy przedstawiający sposób połączenia z innymi instalacjami

8.2 Rysunki ukazujące rozmieszczenie elementów ISP w skali 1:100 lub 1:200 (czujek, ROP-ów, przebieg linii dozorowych, zasilających, sterujących i kontrolnych dla poszczególnych kondygnacji)

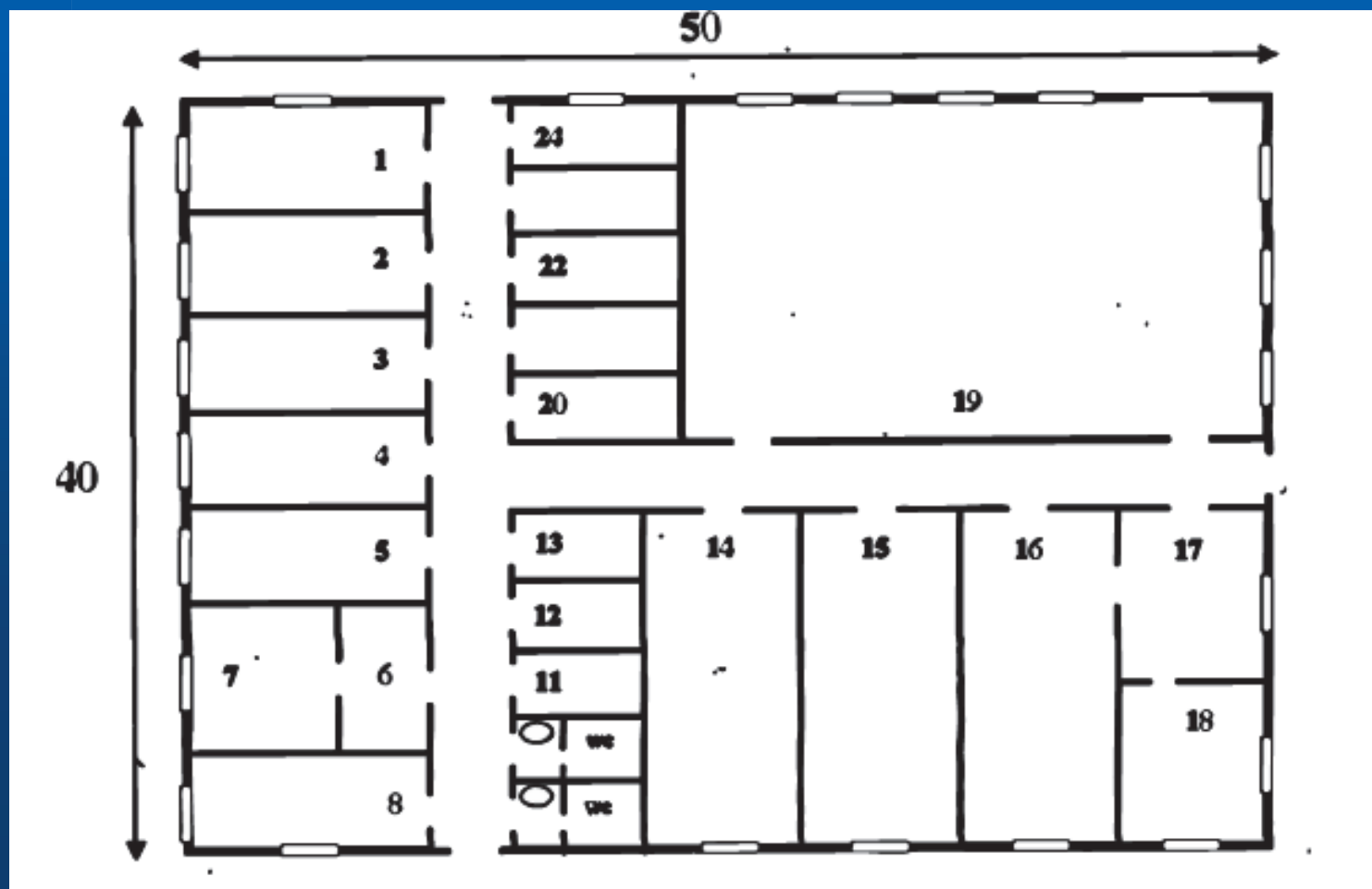
8.3 Rysunki wykonawcze szczególnych rozwiązań technicznych (np. mocowań czujek, ROP-ów itp.)

Podział i wybrane własności systemów sygnalizacji pożarowej

Zadanie

Rozplanować czujki pożarowe oraz linie dozorowe klasy A w pomieszczeniach, jak na rysunku. Zaproponuj umiejscowienie centrali sygnalizacji pożarowej. Obiekt jest przeznaczony do monitoringu pożarowego.

Szkic obiektu zabezpieczanego

Nr	Przeznaczenie	Wymiary			Uwagi
		dl.[m]	szer.[m]	wys.[m]	
1.	portiernia	12	5,5	4	
2.	ETO	12	5,5	3	sufit i podłoga podniesiona
3.	ETO	12	5,5	3	sufit i podłoga podniesiona
4.	kadry	12	5,5	4	
5.	kadry	12	5,5	4	
6.	sekretariat	7	4	3,5	sufit podwieszany
7.	dyrektor	8	7	3,5	sufit podwieszany
8.	biurowy	12	5,5	4	
9.	wc	9	3,7	4	
10.	wc	9	3,7	4	
11.	radca prawny	9	3,7	4	
12.	biurowy	9	3,7	4	
13.	biurowy	9	3,7	4	
14.	magazyn opakowań papierowych	6,5	18,5	4	
15.	magazyn czego?	6,5	18,5	4	
16.	magazyn czego?	6,5	18,5	4	
17.	pokój warsztatowy jaki?	6,5	9,5	4	
18.	pokój warsztatowy jaki?	6,5	9,5	4	
19.	produkcyjny Materiały palne?	25	18,5	4	
20.	biurowy	10	3,7	4	
21.	biurowy	10	3,7	4	
22.	biurowy	10	3,7	4	
23.	biurowy	10	3,7	4	
24.	biurowy	10	3,7	4	
	korytarz		3	3	sufit podwieszany

Nr	Przeznaczenie	Wymiary			Uwagi
		dl.[m]	szer.[m]	wys.[m]	
1.	portiernia	12	5,5	4	
2.	ETO	12	5,5	3	sufit i podłoga podniesiona
3.	ETO	12	5,5	3	sufit i podłoga podniesiona
4.	kadry	12	5,5	4	
5.	kadry	12	5,5	4	
6.	sekretariat	7	4	3,5	sufit podwieszany
7.	dyrektor	8	7	3,5	sufit podwieszany
8.	biurowy	12	5,5	4	
9.	wc	9	3,7	4	
10.	wc	9	3,7	4	
11.	radca prawny	9	3,7	4	
12.	biurowy	9	3,7	4	
13.	biurowy	9	3,7	4	
14.	magazyn opakowań papierowych	6,5	18,5	4	
15.	magazyn czego?	6,5	18,5	4	
16.	magazyn czego?	6,5	18,5	4	
17.	pokój warsztatowy jaki?	6,5	9,5	4	
18.	pokój warsztatowy jaki?	6,5	9,5	4	
19.	produkcyjny Materiały palne?	25	18,5	4	
20.	biurowy	10	3,7	4	
21.	biurowy	10	3,7	4	
22.	biurowy	10	3,7	4	
23.	biurowy	10	3,7	4	
24.	biurowy	10	3,7	4	
	korytarz		3	3	sufit podwieszany

Rodzaj detektora

DOR 5020

DOR 5020

DOR 5020

DIO 5020

DOR 5020

DOR 5020

DOR 5020

DOR 5020

DOR 5020

DOR 5020

DIO 5020

DOR 5020

DOR 5020

DOR 5020

DOR 5020

DOR 5020

DOR 5020

DIO 5020

DOR 5020

DOR 5020

DOR 5020

DOR 5020

DOR 5020

DOR 5020

DOR 5020

DOR 5020

DIO 5020

DOR 5020

DOR 5020

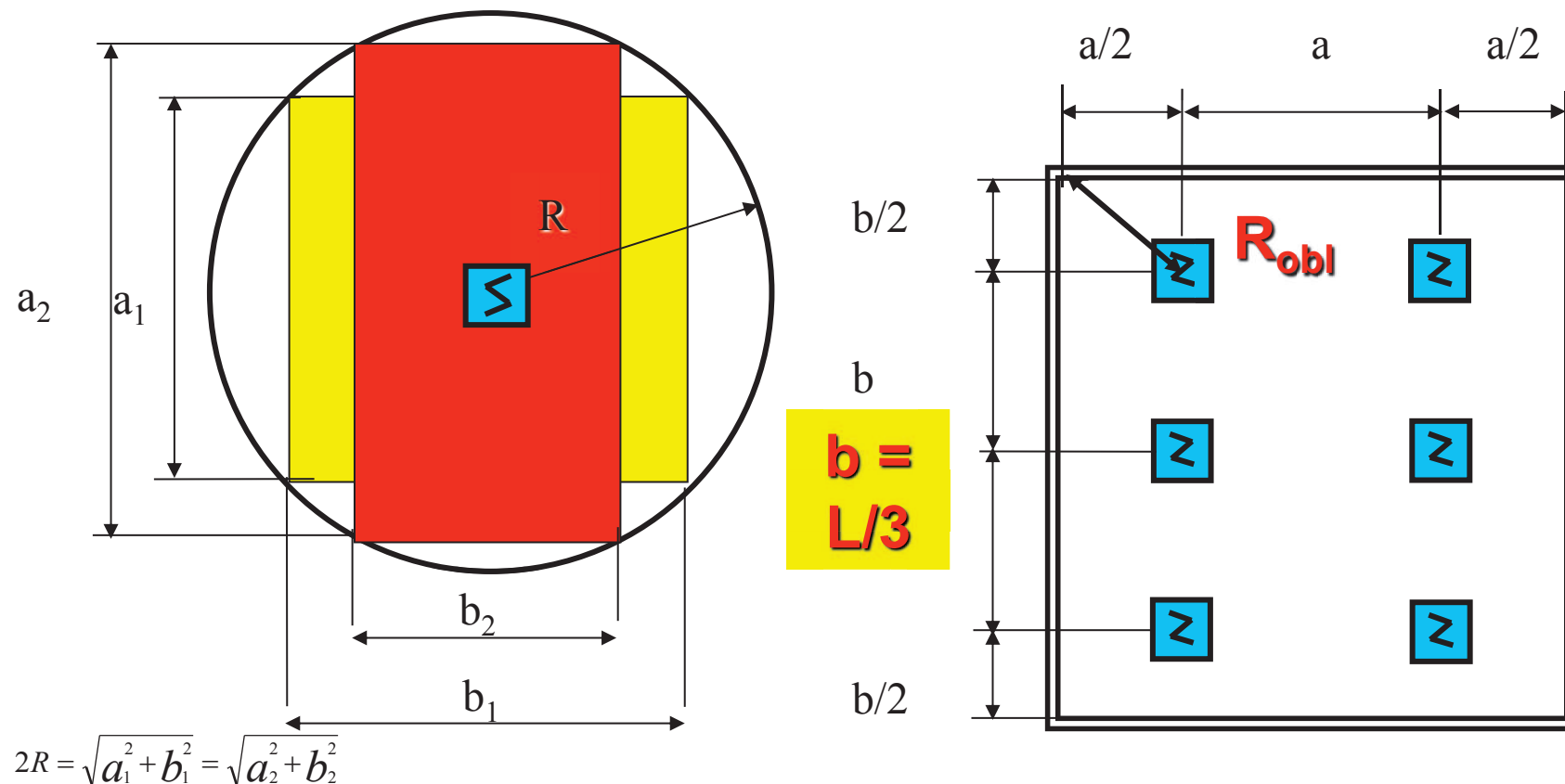
DOR 5020

Algorytm obliczania ilości czujek w pomieszczeniu

1. Obliczyć powierzchnię pomieszczenia - P
2. Obliczyć ilość czujek w pomieszczeniu – $P/A_{\square}$
3. Rozplanować ilość czujek w pomieszczeniu obliczając a, b

3. Rozplanować ilość czujek w pomieszczeniu obliczając a,b

$$a = k/2$$

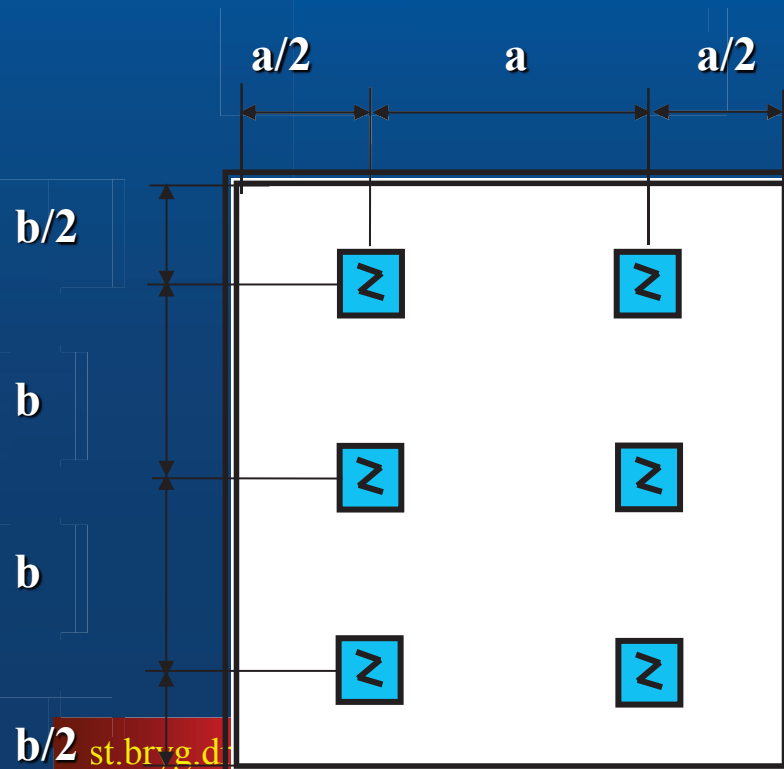

4. Sprawdzamy $R_{tab} \geq R_{obl}$

Obliczenia dla pomieszczenia produkcyjnego nr 19

1. $P = 18,5 \times 25 = 462,5 \text{ [m}^2\text{]}$

2. Ilość czujek $P/A_{\blacksquare} = 462,5 / 112,5 = 4,1 - 5$ czujek, dla symetrii w pomieszczeniu 6 czujek

3. $a = 18,5/2 = 9,25\text{m}$

$b = 25/3 = 8,33\text{m}$

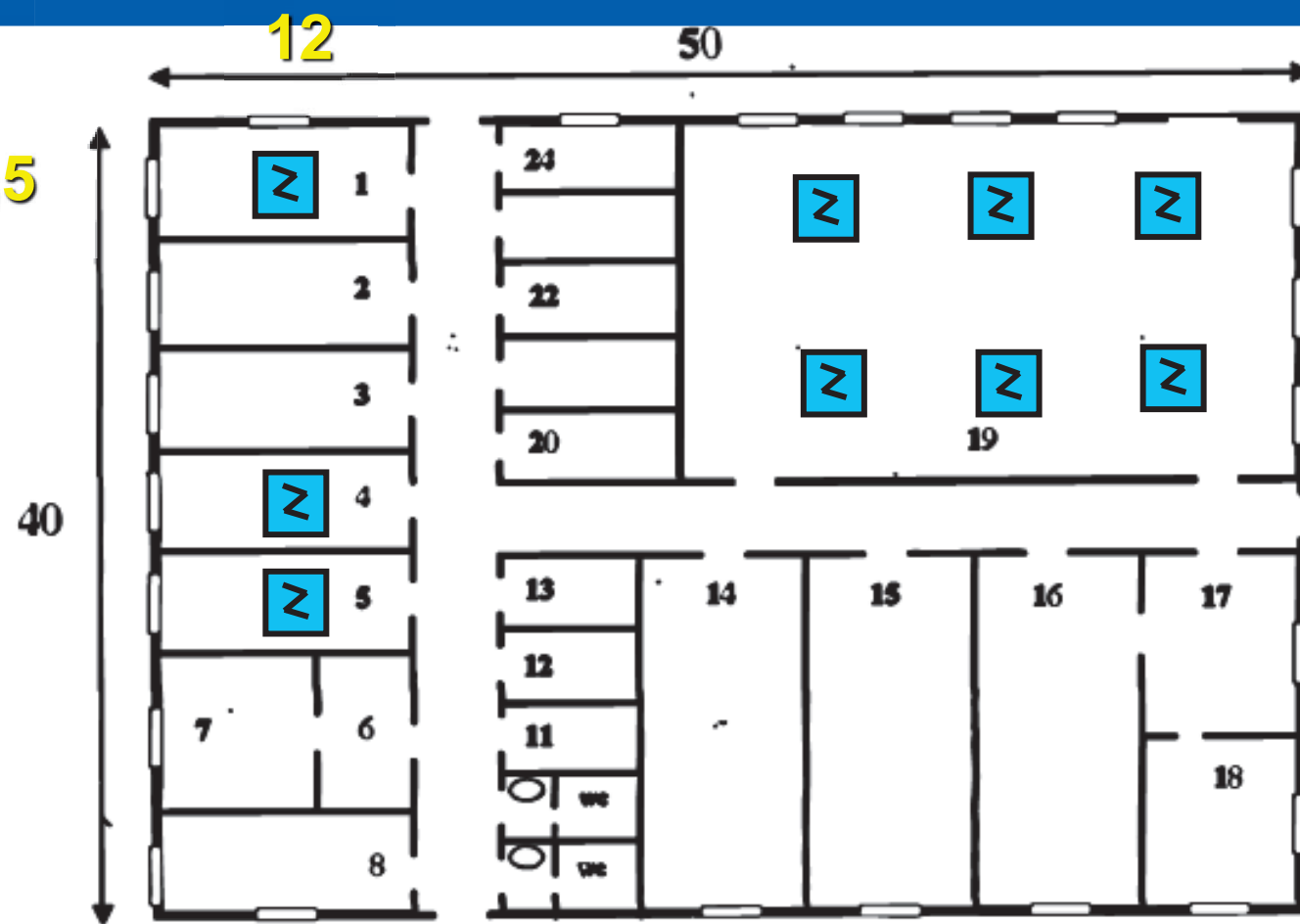
$$R_{obl} = \sqrt{(a/2)^2 + (b/2)^2}$$

4. $R_{obl} = 6,23\text{m} < 7,5\text{m}$

Rozmieszczenie czujek w pomieszczeniach nr 19, 1,4,5

$R_{obl} =$
6,6m

5,5

Zasady projektowania systemów sygnalizacji pożarowej

Zalecane powierzchnie dozorowania dla pomieszczeń ETO

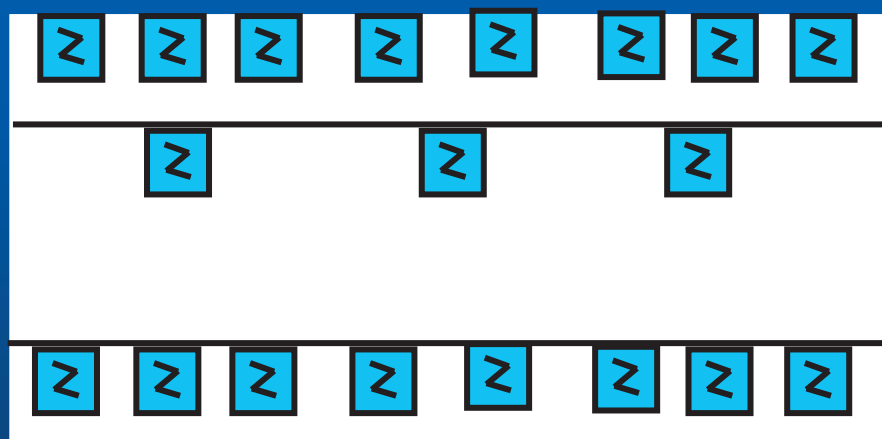
(wg BS 6266:2011 Code of practice for Fire protection for electronic data processing installation)

Przestrzeń zabezpieczana	Powierzchnia dozorowania w zależności od warunków przepływu strumienia wentylacji
pomieszczenia procesorów, central (wysokość $h \leq 3\text{m}$)	15 do 25 m²
przestrzeń międzystropowa, miedzypodłogowa	bez wentylacji: 20 do 30 m²
	z wentylacją: - przepływ $\leq 4\text{ m/s}$ – 15 do 20 m² , - przepływ $> 4\text{ m/s}$ – 10 m²
magazyn taśm, nośników	10 do 30 m²
pomieszczenia wentylatorni, systemy wentylacyjne	zaleca się stosować czujki w osłonach przeciwwietrznych

15

Pomieszczenie 5,6 ETO

15-25m²

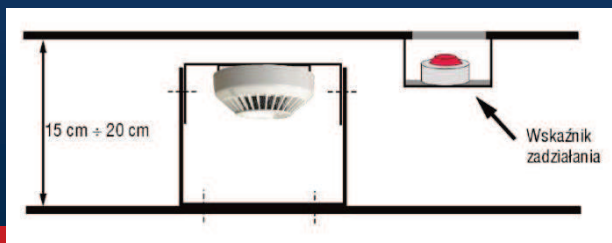

bez wentylacji 20-30m²

z wentylacją

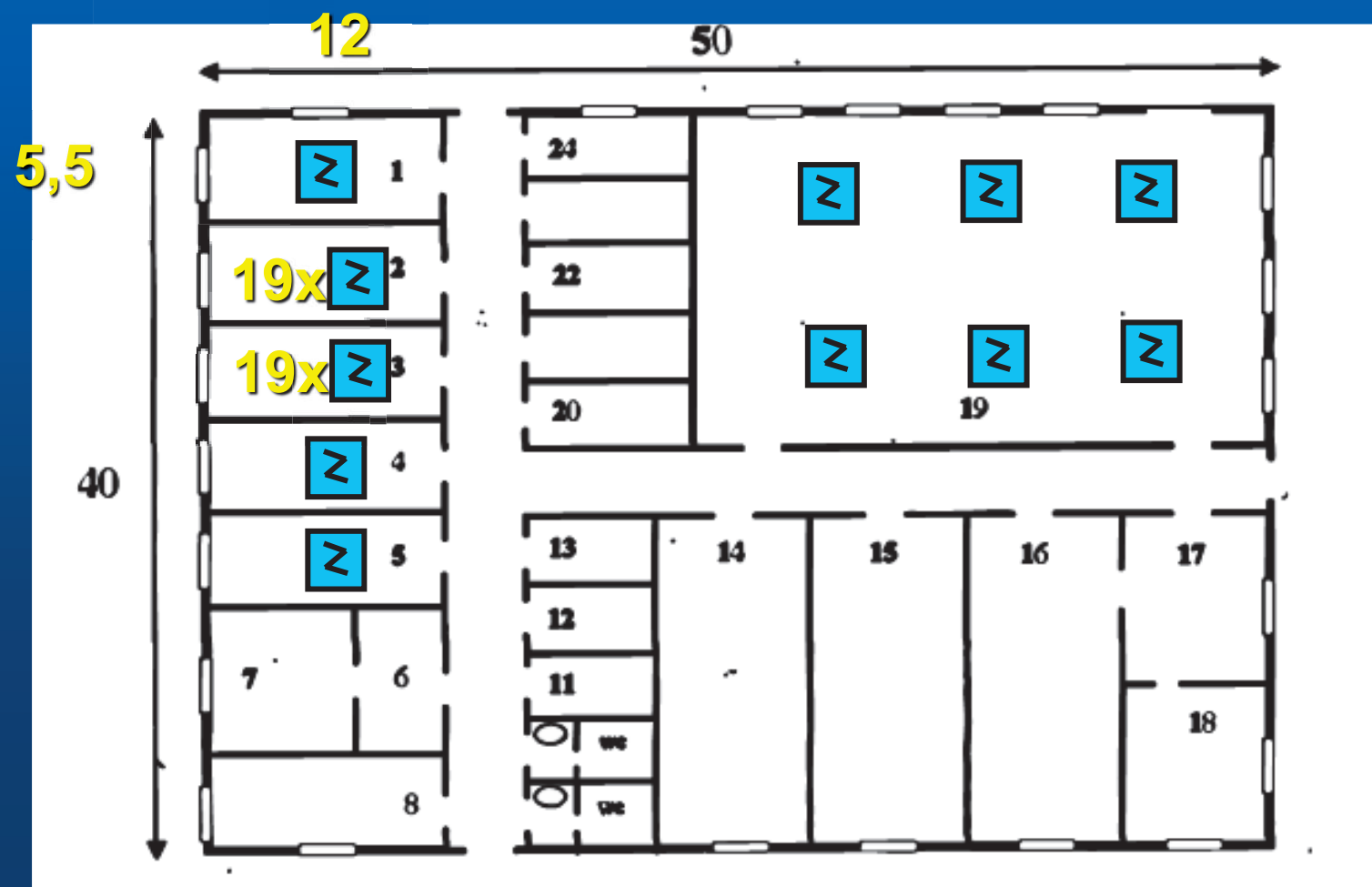
- przepływ ≤ 4 m/s – 15 do 20 m²,
- przepływ > 4 m/s – 10 m²

19 czujek

P=66m²

Zasady projektowania systemów sygnalizacji pożarowej

Sufity podwieszane i podłogi podniesione

wysokość nie przekracza 1 m

bez wentylacji – współczynnik $\times 2$

z wentylacją > 10 w/h – współczynnik $\times 3$

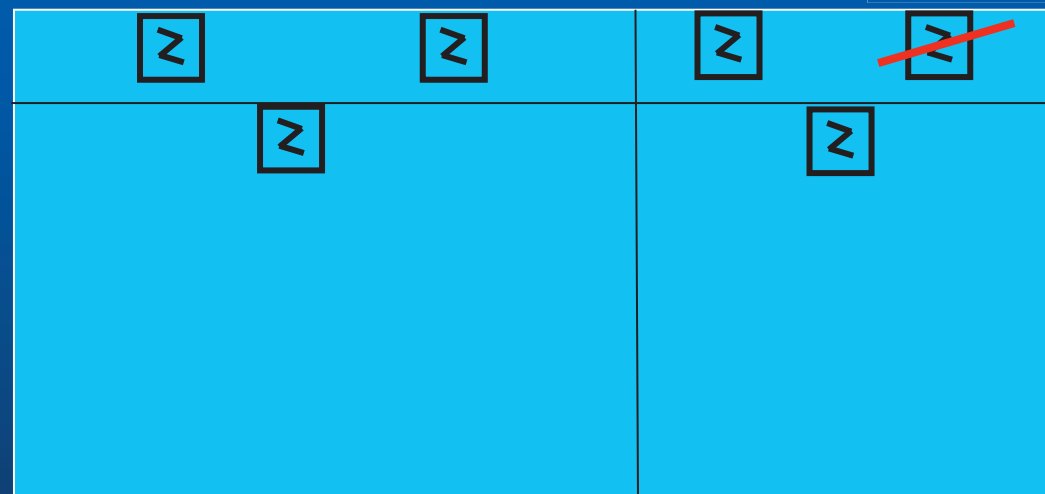
Nie zmniejszamy powierzchni dozorowej poniżej 20 m².

wysokość przekracza 1 m

przestrzenie traktować, jak pomieszczenia

$P < 20\text{m}^2$

$P = 42\text{m}^2$

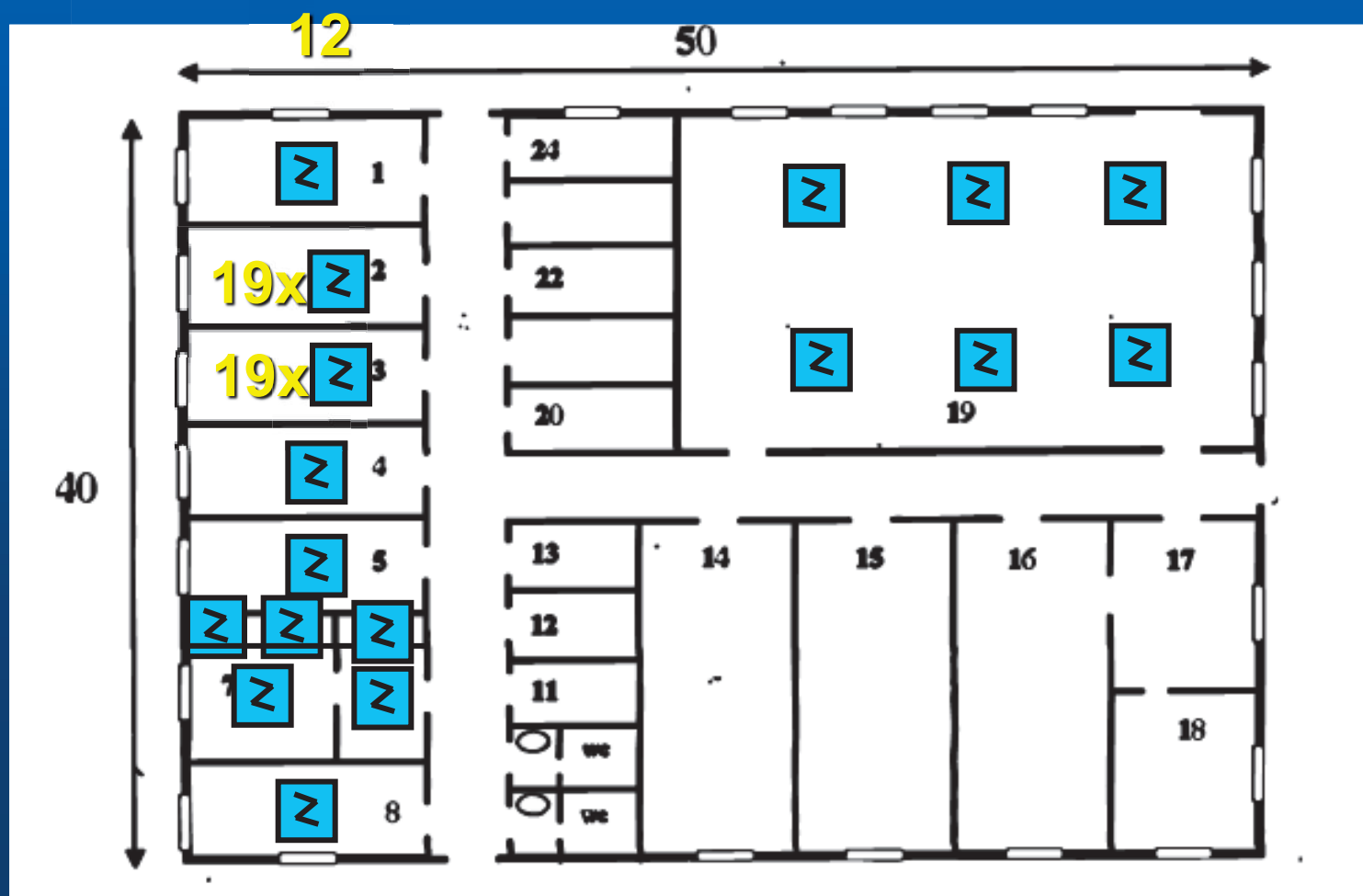
$P = 28\text{m}^2$

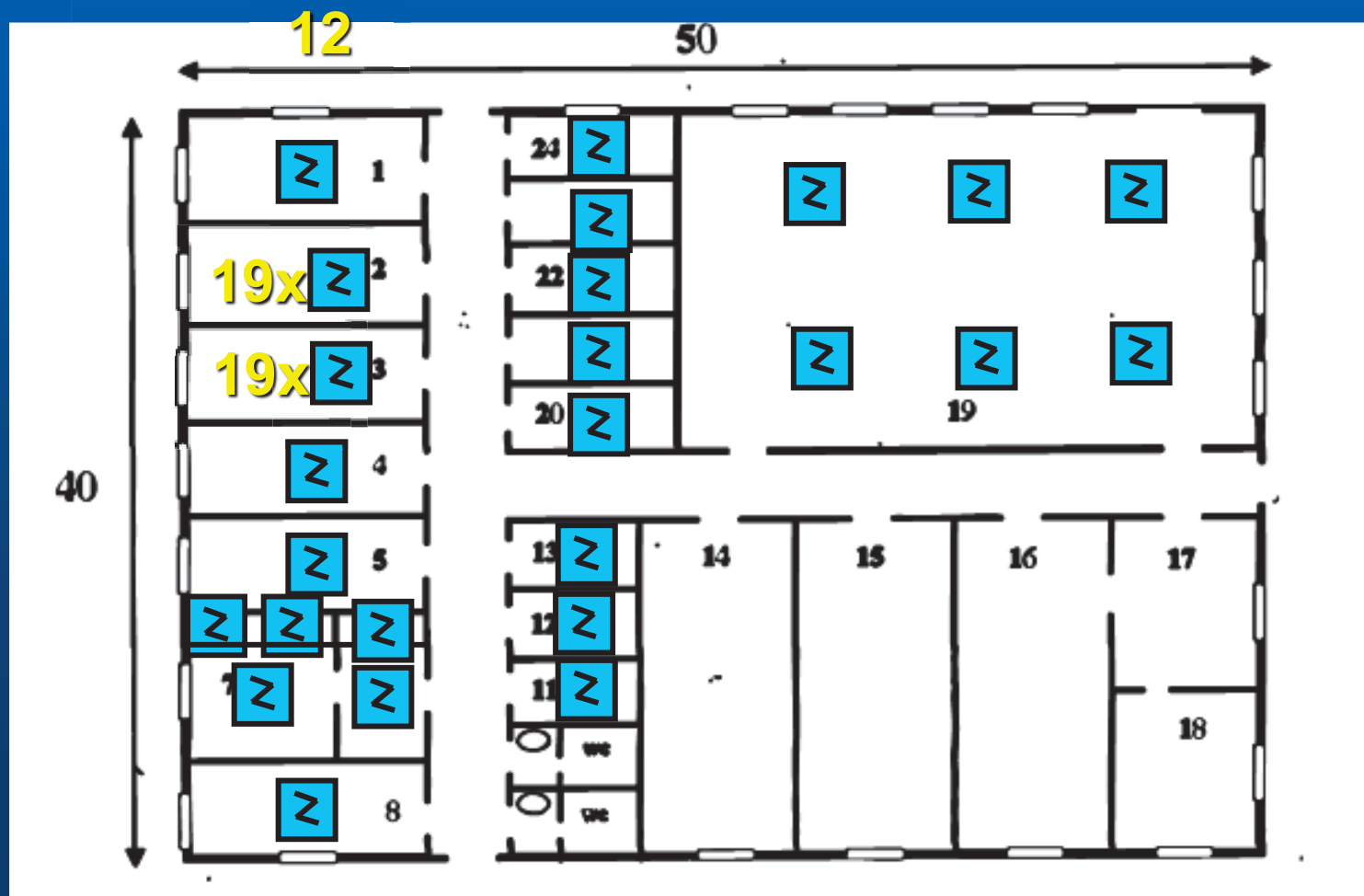
bez wentylacji – współczynnik x 2

Wentylacja wewnątrz pomieszczenia

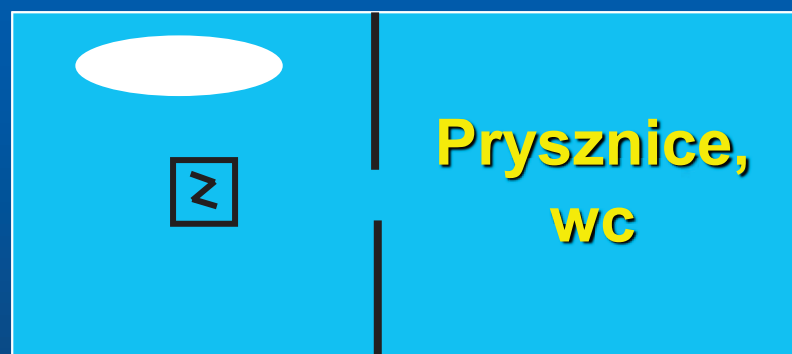
W pomieszczeniu z wentylacją (poza przestrzenią międzysufitową i międzypodłogową) **powierzchnia dozorowania** czujki dymu powinna być zredukowana o współczynnik zależny od liczby wymian powietrza na godzinę.

Liczba wymian na godzinę	Współczynnik redukcji powierzchni dozorowania
10 do 20	0,9
20 do 30	0,8
30 do 40	0,7
40 do 50	0,6
50 do 75	0,5
75 do 100	0,4
Powyżej 100	0,3

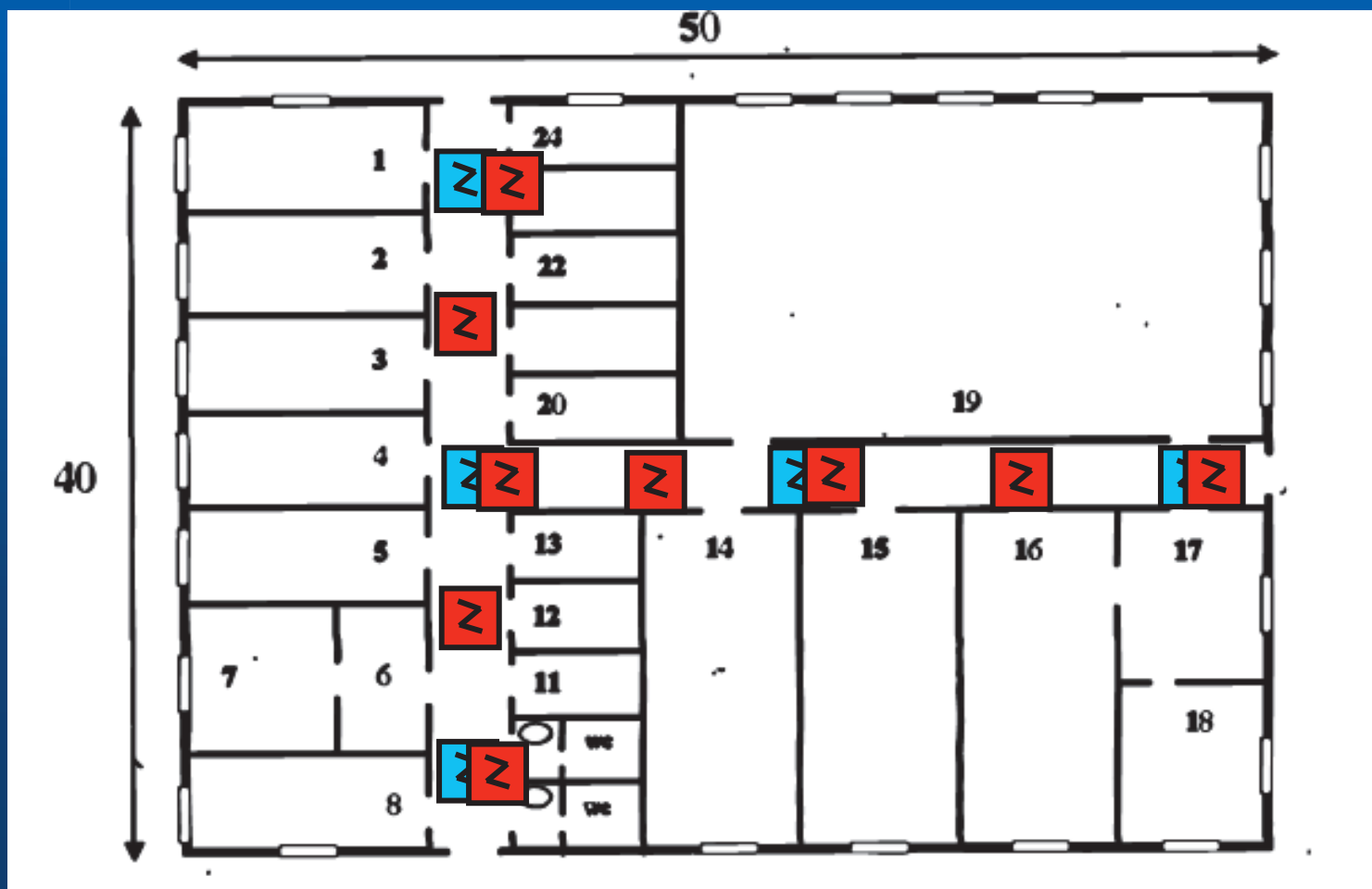

Łazienki, wc

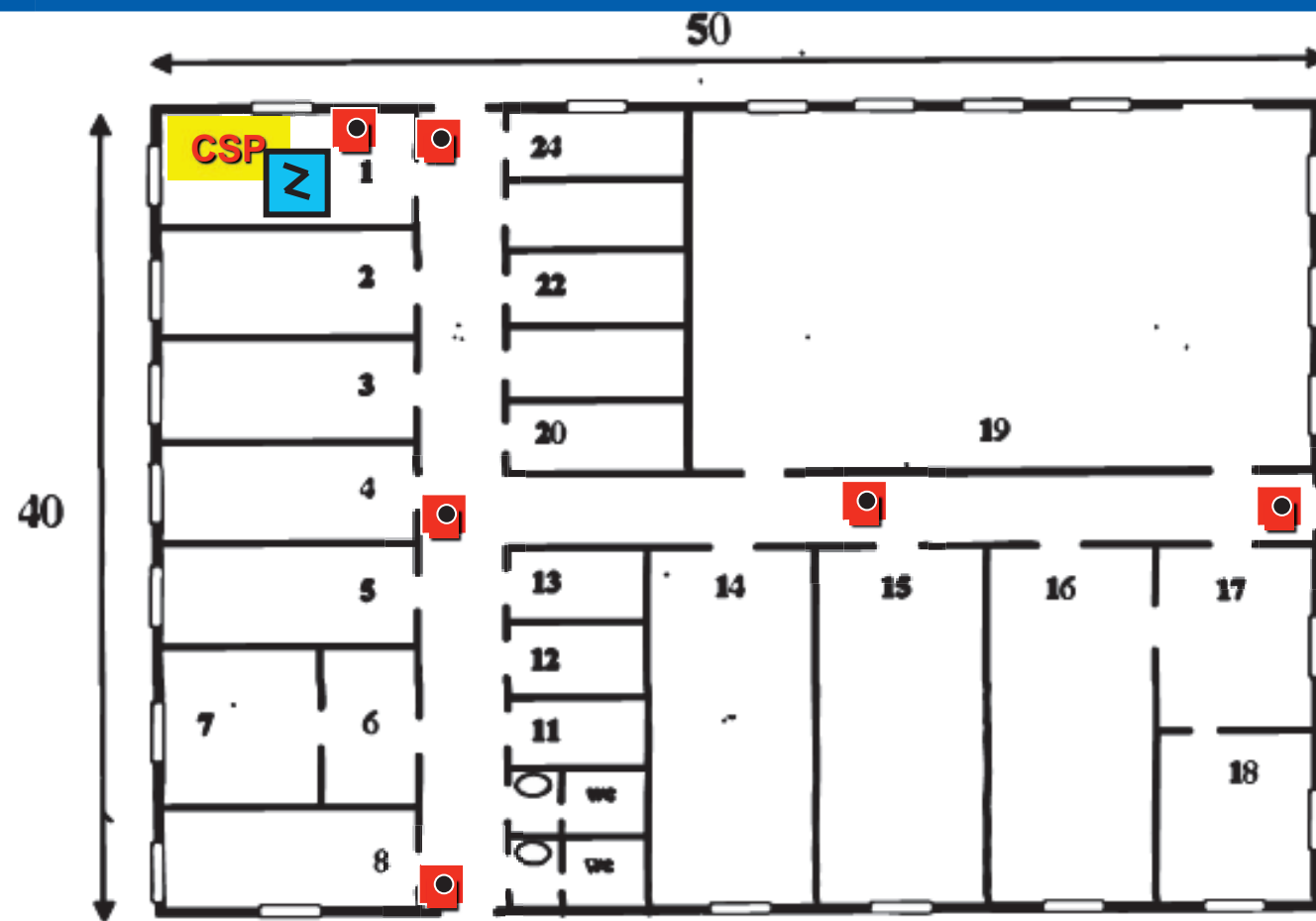

Pomieszczenie dla centrali

- powinno być nadzorowane przez automatyczne czujki,
- zapewnić odpowiednie zabezpieczenie przed wpływami środowiska,
- powinno zapewnić odpowiednie warunki temperatury, wilgotności, a także dostateczne oświetlenie dla pracy CSP oraz jej obsługi,
- ROP umieszczony w pobliżu CSP (szczególnie w przypadku monitoringu pożarowego),
- Lokalizacja w pobliżu głównego wejścia do budynku (łatwy dostęp dla straży pożarnej)

Pomieszczenie dla centrali cd

- **lokalizacja CSP uzgodniona z przedstawicielem PSP,**
- **CSP powinna być nadzorowana w sposób ciągły przez odpowiednio przeszkoloną obsługę,**
- **CSP powinna mieć wskaźniki optyczne na wysokości nie większej niż 1,8m**

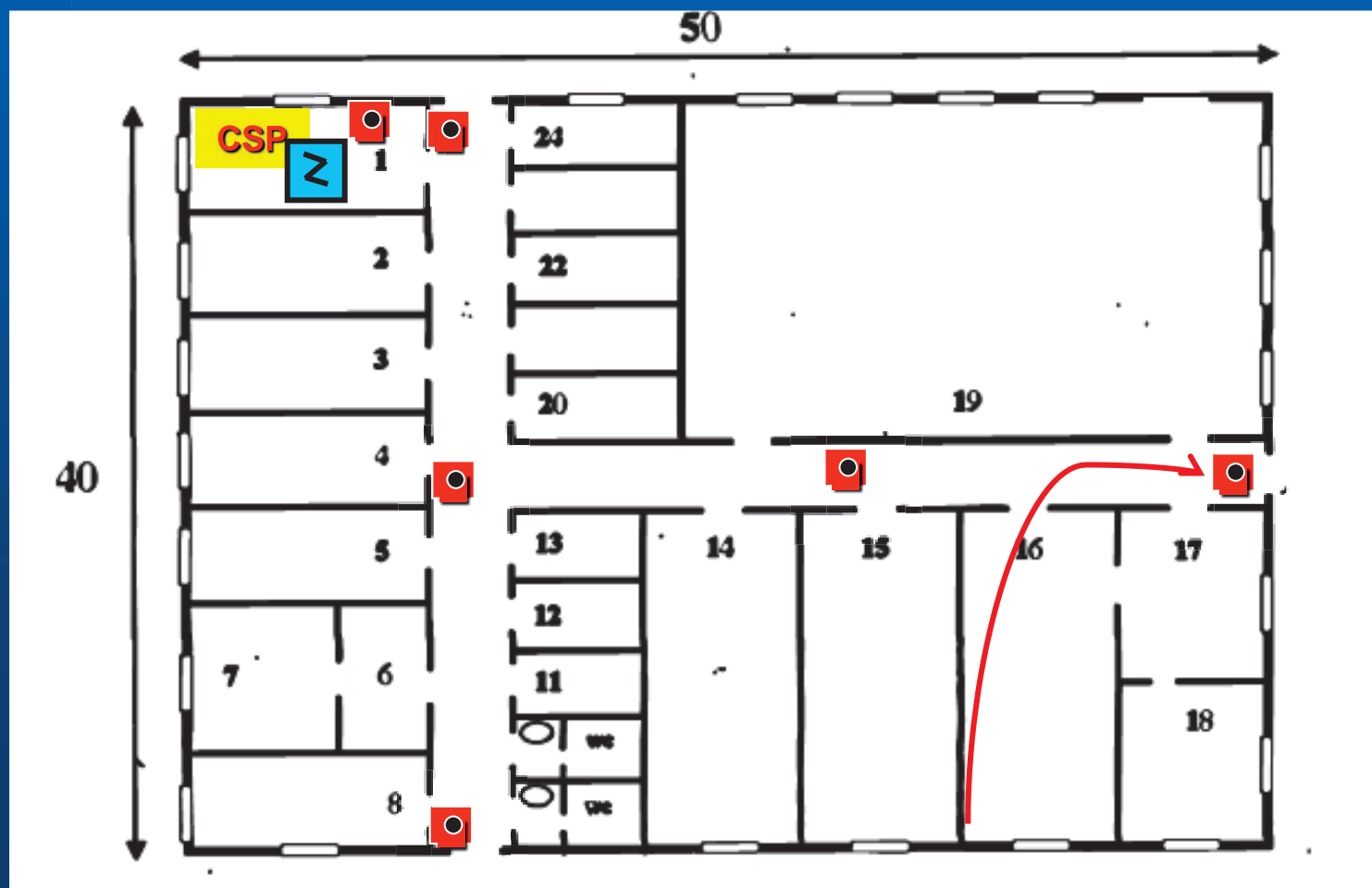

Rozmieszczenie ROP-ów:

Ręczne ostrzegacze pożarowe powinny być tak rozplanowane, aby do najbliższego ostrzegacza żadna osoba w obiekcie nie musiała przebywać drogi dłuższej niż 30 m. W obiektach, w których można oczekiwać osób o ograniczonej zdolności poruszania się, droga ta powinna być krótsza.

- na drogach ewakuacyjnych;
- przy wyjściach na klatki schodowe i na klatce schodowej na każdej kondygnacji,
- w budynkach wielokondygnacyjnych, gdzie jest przewidziana etapowa ewakuacja, ręczne ostrzegacze powinny być instalowane w sposób taki, by uniknąć sytuacji uruchomienia ostrzegaczy na niższych poziomach budynku przez osoby opuszczające budynek;
- przy każdym wyjściu na otwartą przestrzeń;
- w pobliżu zainstalowania hydrantów ściennych i/lub gaśnic;
- w miejscach szczególnie niebezpiecznych pożarowo - przykładowo w kuchni, w pobliżu kabin lakierniczych;
- w pobliżu central sygnalizacji pożarowej w przypadku, gdy instalacja jest podłączona do monitoringu w jednostce straży pożarnej.

Pomieszczenie centrali, monitoring pożarowy, ROP-y

Zasady projektowania systemów sygnalizacji pożarowej

Wymagania dla kabli połączeniowych

Kable, które muszą funkcjonować przez więcej niż 1min po wykryciu pożaru, powinny być albo odporne na oddziaływanie ognia i wpływy akcji gaśniczej przez co najmniej 30 min, albo powinny mieć zabezpieczenie ogniochronnie na taki czas.

Ogólne zasady doboru zespołu kablowego

- przewody i kable wraz z zamocowaniami, stosowane w systemach zasilania i sterowania urządzeniami przeciwpożarowymi, działającymi **na zasadzie dostarczania energii elektrycznej**, powinny zapewniać ciągłość dostawy energii elektrycznej i sygnału w warunkach pożaru przez czas **nie krótszy niż wymagany czas działania tych urządzeń**
- przewody i kable wraz z zamocowaniami, stosowane w systemach zasilania i sterowania urządzeniami przeciwpożarowymi, działającymi **na zasadzie zaniku zasilania** a także linie dozоровe systemu sygnalizacji pożarowej, **prowadzone w obszarach dozоровanych nie wymagają wydłużonego czasu pracy w warunkach pożaru;**

Wybrane przykłady szczególne doboru zespołów kablowych

(Wytyczne SITP WP-02:2010 Instalacje sygnalizacji pożarowej. Projektowanie)

- linie dozоровe prowadzone **w obszarach nie nadzorowanych**, powinny **zapewniając** ciągłość dostawy energii elektrycznej i sygnału w warunkach pożaru przez czas nie krótszy niż 30 minut – PH 30
- linie dozоровe SSP prowadzone w obszarach **nadzorowanych** PH 0 (kabel bez klasy odporności ogniowej np. uniepalniony kabel YnTKSY)
- przewody **linii sygnałowych i zasilających sygnalizatory optyczne i akustyczne**, a także **linii głośnikowych w instalacjach dźwiękowych systemów ostrzegawczych**, powinny zapewniać ciągłość dostawy energii elektrycznej i sygnału w warunkach pożaru przez czas nie krótszy niż projektowy czas ewakuacji np. PH 30)

Wybrane przykłady szczególne doboru zespołów kablowych

(Wytyczne SITP WP-02:2010 Instalacje sygnalizacji pożarowej. Projektowanie)

- **Kabel łączący CSP z panelem dla straży pożarnej** – PH30 lub brak PH (w zależności od miejsca lokalizacji panelu)
- **Kabel łączący CSP z UTA** – PH30 lub brak PH (w zależności od miejsca lokalizacji UTA)
- **Linie łączące CSP z maszynowniami wentylacyjnymi, dźwigami osobowymi, schodami ruchomymi i innymi urządzeniami** – brak PH (przepalenie kabla powinno spowodować wykonanie założonych funkcji)

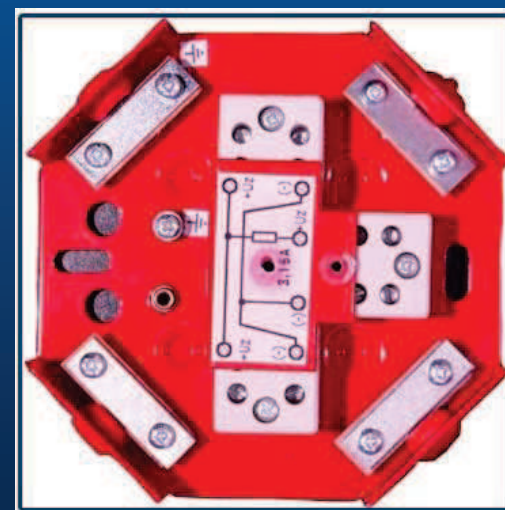
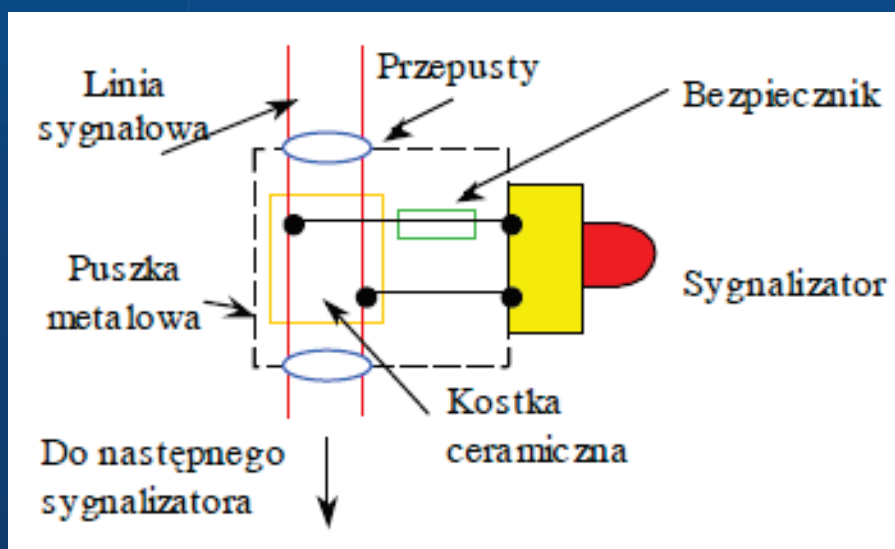
Wybrane przykłady szczególne doboru zespołów kablowych

- pompy tryskaczowe – 30, 60 lub 90 min
- awaryjne oświetlenie ewakuacyjne – 60 min
- zasilanie dźwigu dla straży pożarnej – nie mniej niż wymagana klasa odporności ogniowej obudowy szybu windowego – 60 min lub 120 min
- zasilanie pomp sieci wodociągowej przeciwpożarowej – 120 min,
- zasilanie siłowników klap dymowych – 30 min,
- zasilanie siłowników odcinających klap przeciwpożarowych działających na przerwę prądową – brak wymagań
- zasilanie siłowników odcinających klap przeciwpożarowych działających od impulsu prądowego – 30 min

Linie sygnałowe

1. Linie wykonane z kabla odpornego na działanie ognia (HTKSH, HDG-s, zależnie od funkcji).
2. Kable i mocowania kabli powinny być zdatne do pracy przez 30 minut w warunkach pożaru.
3. Kable i mocowania kabli powinny posiadać świadectwa dopuszczenia.
4. Linie sygnałowe powinny być kontrolowane ze względu na ciągłość obwodu.

Sposób przyłączenia sygnalizatora do linii sygnałowej

Dobór i rozmieszczenie sygnalizatorów akustycznych

Poziom dźwięku:

- min. 65 dB lub poziom o 5 dB wyższy od poziomu hałasu, który prawdopodobnie trwałby dłużej niż 30 s,
- 75 dB, gdy sygnalizacja jest przeznaczona do budzenia osób śpiących,
- poziom dźwięku nie powinien przekraczać 120 dB w żadnym punkcie oddalonym więcej niż 1 m od urządzenia sygnalizującego.

Sygnal alarmu pożarowego powinien być ciągły.

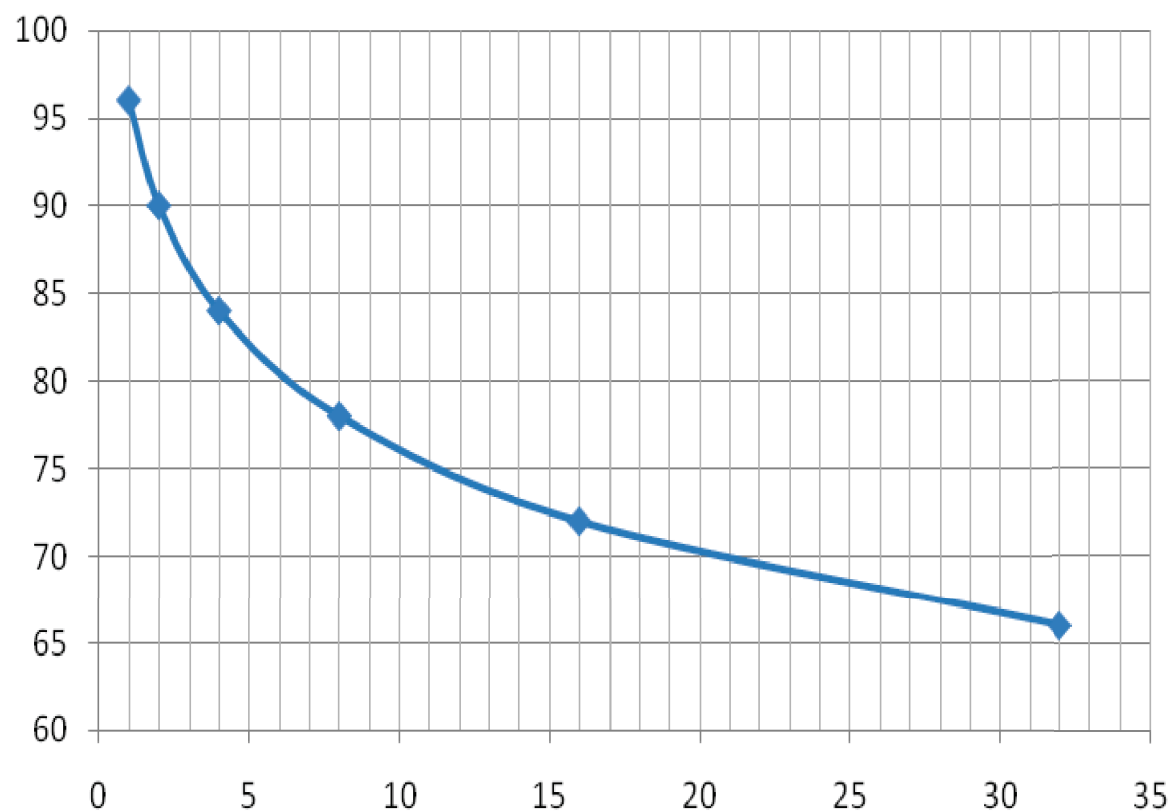
Urządzenia sygnalizacyjne

Poziom dźwięku sygnalizatora maleje o 6 dB z każdym podwojeniem odległości od sygnalizatora.

Urządzenia sygnalizacyjne

**Natężenie
dźwięku
[dB]**

Odległość [m]

Urządzenia sygnalizacyjne

- ⑩ Ilość i rodzaj użytych urządzeń sygnalizacyjnych powinien być odpowiedni i **wystarczający do osiągnięcia zalecanego poziomu dźwięku.**
- ⑩ W nadzorowanym budynku powinny być **zainstalowane przynajmniej dwa sygnalizatory akustyczne, nawet jeśli zalecany poziom dźwięku mógłby zostać osiągnięty za pomocą jednego sygnalizatora.**
- ⑩ W każdej strefie powinien być **zainstalowany przynajmniej jeden sygnalizator akustyczny.**
- ⑩ Jest nieprawdopodobne, aby **poziom dźwięku w pomieszczeniu był zadawalający**, jeżeli jest ono oddzielone od najbliższego sygnalizatora więcej niż jednymi drzwiami.
- ⑩ W celu zapewnienia odpowiedniego poziomu dźwięku w różnych miejscach obiektu, **preferowana jest większa ilość sygnalizatorów o niższym poziomie dźwięku, niż kilka o bardzo wysokim poziomie.**

Sprawdzenie rezystancji, pojemności najdłuższej linii, prądu pobieranego przez najbardziej obciążoną linię dozorową

– **Rezystancja najdłuższej linii dozorowej**

$$R = \rho \cdot 2l/s \quad [\Omega]$$

ρ - rezystywność miedzi, $\rho_{Cu} = 0,0168 \text{ [mm}^2 \text{ } \Omega/\text{m}]$

s -pole przekroju przewodu, $s = \pi d^2/4 \text{ [mm}^2]$

l -długość linii dozorowej, [m]

– **Dopuszczalny prąd dozorowania dla linii**

$$I_{dop.} = \sum I_{elem.}$$

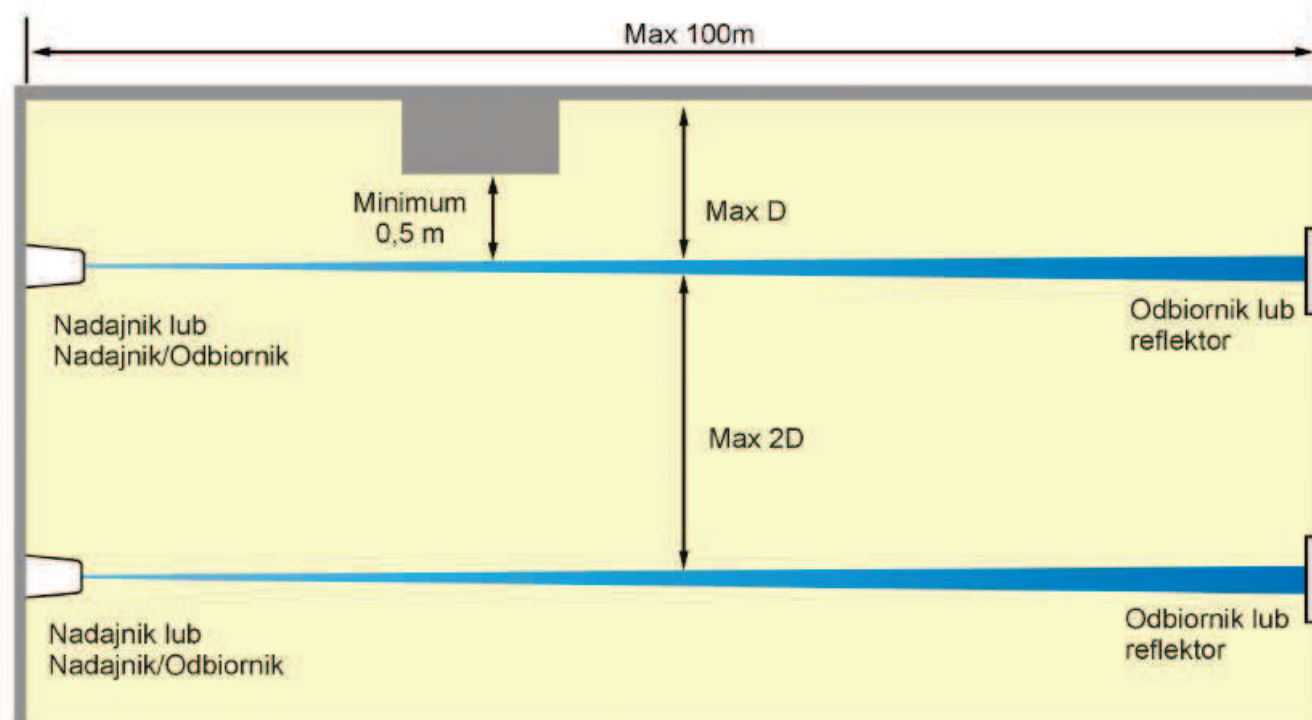
$I_{elem.}$ - prąd zapewniający prawidłową pracę elementu liniowego

– **Pojemność elektryczna przewodów najdłuższej linii**

$$C = l \times C_{1km}$$

l - długość linii dozorowej, [km]

C_{1km} – pojemność linii dozorowej przy $l = 1 \text{ km}$ odczytana z karty katalogowej przewodu, [nF/km]

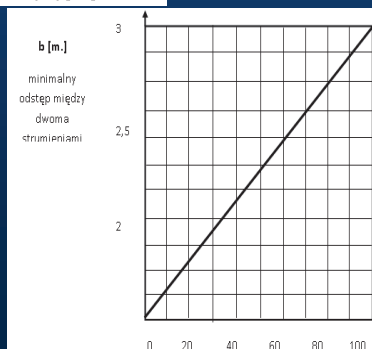
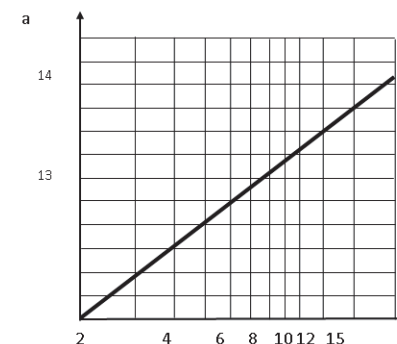
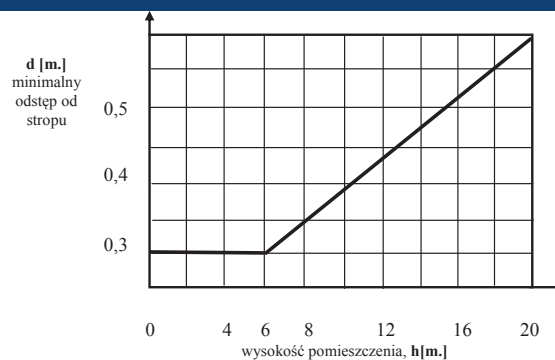
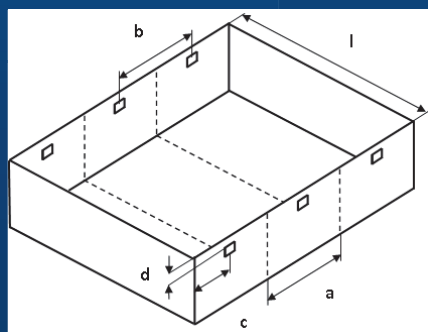
Rys. 4.5.11/1 Typowe rozmieszczenie czujek liniowych

Tabela 4.5.11/1 Odległość czujki liniowej dymu od dachu

Wysokość pomieszczenia H [m]	Kąt nachylenia stropu	
	$\leq 20^{\circ}$	$> 20^{\circ}$
	X1	X1
≤ 6	0,2 m do 0,5 m	0,3 do 0,5m
> 6	0,3 m do 0,7 m	0,4 do 1 m

UWAGA: Podane odległości od stropu dla czujek dymu liniowych są typowe w wypadku braku emitatorów ciepła. Gdy istnieją silne emitery ciepła wysokość poduszki należy pomierzyć eksperymentalnie.

Podobne zalecenia jak do czujek punktowych dymu odnoszą się do czujek liniowych w wypadku stropów pochyłych. Dla czujki umieszczonej w szczycie stropu, zasięg D dozoruowania zwiększa się o 1% na każdy 1° pochylenia stropu lecz nie więcej niż o 25%.

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ